

Ràfol (poc després d'ajuntar-se per l'esq. amb el de Buscà); anant de Beniatjar a Salem vaig beure en aquesta font, que IGC marca a 3°17' × 38°30', corrompent-ne el nom en *Arca*. El terme d'*Elca* devia arribar antigament barranc avall fins a la confluència amb el barranc que baixa del poble («El Barranquet») car els docs. que citaré esmenten uns molins, que deuen ser allí on avui hi ha *El Molí*. També el cita com a llogaret antic GGRV. Val. 71, i situant-lo inexactament, en te. de Bèlgida (II, 29-30).

MENCIONS ANT. En el *Rept.*: *Elcha* com alqueria de *Carbonera* ('Benicadell') (Bof. 420). SSiv. a p. 379, en dona cites anteriors, afegint-hi unes grafies *Elga* i *Elma*, sens dubte corruptes; i s. v. *Foya* (la de Salem) porta *Elcua*, entenent malament una grafia antiga *Elqua*. Encara poble morisc en el S. XVI, que Lapeyre posa en te. de Rugat, amb 5, 6 i 8 focs de moriscos en els quatre censos de 1561-1602 (*Geogr. Esp. Mor.*, p. 40), però ja no figura en el de 1609, p. p. Reglà.

(2) Partida del te. d'Oliva (Gandía), també citada per N. Primitiu, l. c. Jo vaig oír a Oliva, 1962, *l'élka*, com una pda. rural (xxxii, 41.2); i també me'n parlaren el 1963 a Pego, anomenant-la *élka* (xxxii, 108.1) o *élkes* (1111.11). També aquesta figura ja en el *Rept.*, en doc. de 1428, amb grafia *Elqua* (Bof., p. 485). Cf. art. d'En Camarena «Oliva y Rebollet», p. 137. No responc de l'afirmació de Mayans que hi havia hagut una població *Aelica* en temps romans: que s'hi hagin trobat ruïnes de l'època califal i inscripcions romanes (Escolano, *Déc.* II, 66) no és prova adequada.

ETIM. És l'àr. *ʿilqa*, nom d'unitat corresponent a *ʿilq* «pretiosum quid» (*RMa*, 532), però també s'usà irònicament per designar un pocavergonya: així en les *Mil-i-una Nits* (Dozy, *Suppl.* II, 1 1-2). El nom d'unitat també s'usà en l'àrab hispànic, dient-ho de qualsevol objecte preciós individual, i hi prengué entre altres el sentit de «draperie, tapisseries» (Dozy-Engelmann, 54). I realment recordant la meua caminada pel peu del Benicadell, pocs paisatges he vist tan alegres com el que veia travessant aquella *preciositat* de paratge.

Descartem unes paronímies casuals, que havia pres en examen com a possibles etim. En els docs. pirinencs trobo un NP germànic *Elka* com a nom d'un joglar «qui ibi fuit» a un doc. de 1062 de l'Alt Aragó (Gili, *Homen. Mz. Pi.* 1925, II, 1037), i en cas complement: «sign. *Elcani*» en un de l'a. 996 (Abadal, *Pall. i Rbg.*, n. 312); evidentment germànic en -KA de les arrels ALHI-, ALA- o HAL- de Först.

Tampoc és gens versemblant que hi hagi cap relació amb *Ecles* veïnat del te. de Gata (Mq. de Dénia), que sembla germà, en plural, del nom de la vila murciana de *Yecla*; aquell el tinc recollit, amb la pron. *elz ékles*, i podria venir del ll. ACCÖLAS 'pagesos establerts vora una villa romana, i que hi treballen', mot que s'ha conservat en r-rom. de l'Alt Rin, com *acla* amb el sentit de 'gran cabana o borda alpina' amb convincent evolució de A en é per imela aràbiga. És concebible, encara que més dubtós, que aquesta é oberta fos castellanitzada com ye; però no hi ha cap

base per admetre que en aquells s'hagi passat de *kl* a *lk*, ni en aquests, viceversa.

Elda, V. *Novelda*

ELEST

NL antic prop d'Adons (Alta Ribagorça) documentat l'any 1035 (?) en el *Cartulari de Lavaix*: «et est ipsum alode in castro Atonze, ipsa villa de *Elest*» (núm. 21, p. 74).

ETIM. NL pre-romà d'etimologia incerta. Coromines va demostrar que el sufix *-est* és pre-romà (potser cèltic, *Btr. z. Nfg.* 1973, pp. 204-205). J. F. C. [Hi ha coincidència, si bé molt imperfecta, d'una banda amb el nom pre-romà de la ciutat llenguadociana d'*Alès* (Gard) que sembla haver estat primer *Alest*; i d'altra banda amb *Adeste/Azeste/Abeste* que trobem com antic nom pre-romà del riu Merlès (afl. esq. del Llobregat) del qual donem algunes cites en docs. del S. X als arts. *Degollats*, *Merlès* i *Olost*.]

ELEU

Partida antiga del terme de Viu de Llevata (Alta Ribagorça). Es troba documentada com a: *in ipso gradu de Eleu* a. 979 (Abadal, *Comt. Pallars i Rib.*, núm. 250); *villa Elavi* a. 979 (ibid., núm. 253); *in Eleui* c. 1029 (Serrano, *NDHRib.*, p. 445); *Eleve* finals S. XI (*Cart. Lavaix*, doc. x dels falsos de Lavaix, p. 52).

PARÒNIM. *Coll de Lal* (potser caldria llegir d'*Élal*?) partida antiga del terme de Güel (Isàvena) documentada l'any 996: *colo de Lal* (Abadal, *Comt. Pallars i Rib.*, núm. 316).

ETIM. Deu ser NL pre-romà. Recorda el nom de *Eub*, poblet de l'Alt Comenge, al peu del Pic del Gar, damunt Sant Beat (l'Olimp aquitànic), composta d'una forma bascoide ÉLA-BE, que ve de *El* ('Déu') + -BE ('sota'). Puix que *Eleu* és un «grau», és per pujar cap a una muntanya, i aquesta muntanya podria ser una altra representació simbòlica d'aquell mateix déu, veg. *DECat* VII, 782b47-49; *Btr. z. Nfg.* 1973, 216-7, 232-3. J. F. C.

ELI, *Cova de l' ~*

Partida del terme de Vinebre (Ribera d'Ebre) (XIII, 61.12).

Probablement de l'àrab *al-bāyri* 'viola (nom de flor)' d'on ve el castellà *albelí* (cf. *DECH* I, 166b10-18), amb el retrocés de l'accent, que feia l'àrab vulgar quan la síl·laba penúltima era llarga o diftong. J. F. C.

L'ELIANA

Poble del Camp de Lliria, ja prop de l'Horta de